

Götene kommun

Riktlinjer för
mottagande och utbildning
av nyanlända elever

Antagen av barn- och utbildningsnämnden 2018-06-19 § 63

Innehållsförteckning

Inledning	2
Bestämmelser om nyanlända elevers utbildning	2
Mottagande/inskrivning	2
Kartläggning av elevers kunskaper	2
Skolverkets kartläggningsmaterial	3
Hälsosamtal	3
Undervisning av nyanlända elever	3
Hela skolans ansvar	3
Studiehandledning	4
Svenska som andraspråk (SVA)	4
Modersmålsundervisning	4
Prioriterad timplan	5
Förutsättningar för arbetet	5
Huvudmannens ansvar	5
Rektors ansvar	5

Inledning

Bestämmelser om nyanlända elevers utbildning

Riktlinjerna/handlingsplanen utgår från Skolverkets *Allmänna råd för utbildning av nyanlända elever*¹. Skollagens definition av nyanlända elever lyder

Barnet ska ha påbörjat sin utbildning här senare än höstterminens start det kalenderår då hen fyller sju år. En elev ska inte längre anses vara nyanländ efter fyra års skolgång här i landet. (s. 11)

Det är viktigt att ha i åtanke att nyanlända elever omfattas av samma bestämmelser som alla elever när det till exempel gäller skolans värdegrund och kunskapsuppdrag, studie- och yrkesvägledning, elevhälsa, ledning och stimulans samt skolans kompensatoriska uppdrag. Skolans kompensatoriska uppdrag innebär att hänsyn ska tas till elevernas olika behov. En strävan ska vara att uppväga skillnader i elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.²

Mottagande/inskrivning

En elev räknas som nyanländ om denne har varit bosatt utomlands, nu bor i Sverige och som har börjat sin utbildning här senare än höstterminens start det kalenderår då han eller hon fyller sju år. En elev ska inte längre anses vara nyanländ efter fyra års skolgång i Sverige. Även för andra elever som har varit bosatta utomlands kan det bli aktuellt att göra en kartläggning. De som arbetar med mottagande av nyanlända elever är samordnare, rektorer, skolsköterskor, lärare och modersmållärare.

Kartläggning av elevers kunskaper

Först hålls ett introduktions- och kartläggningssamtal med vårdnadshavare och elev. Därefter kartläggs elevens kunskaper av samordnare och modersmållärare/tolk via Skolverkets kartläggningmaterial. Kartläggningen ligger sedan till grund för årskursplacering. Kartläggningen ska ske inom 2 månader efter att eleven har börjat skolan. Skolverkets kartläggningmaterial för bedömning av nyanlända elevers kunskaper steg 1 och 2 (dnr 2016:428) är från den 15 april 2016 obligatoriskt att använda i grundskolan, grundsärskolan, sameskolan och specialskolan för att ta reda på vilka kunskaper en nyanländ elev har med sig när hon eller han börjar skolan i Sverige. I vilken omfattning kartläggningmaterialets

---

¹ Skolverket. (2016). *Skolverkets allmänna råd med kommentarer. Utbildning av nyanlända elever*. Stockholm: Wolters Kluwers kundservice.

² 1 kap. 4 § skollagen.

steg 1 och 2 ska användas bestäms utifrån den enskilda elevens förutsättningar och behov.

Skolverkets kartläggningsmaterial

Steg 1: Elevens språk och erfarenheter

Steg 2: Elevens kunskaper inom områdena litteracitet och numeracitet.

Litteracitet handlar om elevens användning av skriftspråk i olika sammanhang och för olika syften. Numeracitet handlar om elevens förmåga att använda matematiskt tänkande när det gäller att lösa problem, föra resonemang, argumentera och motivera sina lösningar.

Elever kartläggs från och med årskurs 1, förutsatt att eleven uppfyller ovan nämnda krav för att räknas som nyanländ.

Hälsosamtal

Eleven får också träffa skolsköterska för en hälsokartläggning. Syftet är att få en bild av elevens hälsotillstånd för att underlätta mottagande på skolan. Även tidigare vaccinationer kartläggs och vaccinationer erbjuds till de nyanlända elever som behöver det.

Undervisning av nyanlända elever

En nyanländ elev har rätt till utbildning. Hemkommunen ansvarar för att barnen ges skolgång och att ungdomar erbjuds plats vid en kommunal skolenhet. Skolan ansvarar för att erbjuda eleven en utbildning som passar utifrån hans behov och förutsättningar.

Rektor får avgöra hur undervisningen ska organiseras innan en bedömning av elevens kunskaper gjorts och innan beslut fattats om placering i årskurs och undervisningsgrupp³. Det kan till exempel vara i en förberedelseklass eller vid en central mottagningsenhet. Det finns inte någon skyldighet att inrätta förberedelseklasser, men för många elever kan det vara lämpligt att undervisningen organiseras på det sättet. Rektor behöver ha rutiner för att säkerställa att elever i förberedelseklass så snart som möjligt på heltid kan delta i undervisningen i sin ordinarie undervisningsgrupp. Götene kommun har ingen central mottagningsenhet utan rektor beslutar själv om förberedelseklass eller annan form av mottagning.

Utifrån kartläggningen beslutar rektor om placering i årskurs. Detta ska ske inom två månader från den dag då eleven har påbörjat sin utbildning på skolenheten⁴.

Hela skolans ansvar

Det tar vanligen mellan sex och åtta år för flerspråkiga elever att utveckla

---

³ Prop. 2014/15:45 s 31.

⁴ 3 kap. 12 e § skollagen.

skolspråket så att de kan använda det för olika syften och mottagare⁵. Lärare i alla ämnen har därför ett gemensamt ansvar att arbeta språk- och kunskapsutvecklande, något som gynnar alla elever. Språkutvecklingen främjas om undervisningen utgår från innehållet i ämnesundervisningen och inte fokuserar på övningar med isolerade ord och fraser ryckta ur sitt sammanhang. Därför är det inte lämpligt att för ensidigt bli inriktad på elevens kunskaper i svenska⁶.

Studiehandledning

Studiehandledning ges till nyanlända elever och till de elever som inte fullt kan följa den ordinarie undervisningen på grund av otillräckliga kunskaper i svenska. Studiehandledning stödjer eleverna så att de på ett bättre sätt ska kunna hävda sig i undervisningen, enligt sina förutsättningar.

Den ordinarie ämnesläraren/klassläraren ansvarar för studiehandledningens innehåll. För bästa resultat ska ämnesläraren eller klassläraren och modersmålsläraren samarbeta kring planering, utvärdering och uppföljning. Detta sker framför allt före skoltid, alltså mellan 07:45-08:15. Vid behov kan modersmålsläraren delta vid olika provsituationer som "förståelsetolk".

Rektor ansvarar för att en elevs behov av stöd utreds skyndsamt. Väljer rektor att sätta in studiehandledning på elevens modersmål så görs det utifrån de pedagogiska möjligheter och ekonomiska ramar som finns att tillgå.

Studiehandledning till elever med annat modersmål ges oftast av de lärare som även undervisar i modersmålet.

Svenska som andraspråk (SVA)

Undervisningen i de obligatoriska skolformerna ska omfatta antingen undervisning i ämnet svenska som andraspråk eller i ämnet svenska. Undervisning i svenska som andraspråk ska anordnas för de elever som bedöms behöva det⁷. Rektor fattar beslut om sådan undervisning ska ske.

Modersmålsundervisning

Modersmål är ett eget ämne i grundskolan med en egen kursplan. Betyg i modersmål ges från årskurs 6.

I modersmålsundervisning får eleven möjlighet att tala sitt modersmål och lära sig att läsa och skriva på sitt modersmål. Detta stärker elevens självkänsla och identitet. Modersmålet är också nyckeln till det kulturella arvet med litteratur, musik, historia, traditioner och mycket annat som hjälper eleven att känna till sitt ursprung. Målet är att eleverna ska bli aktivt flerspråkiga personer med dubbel kulturell identitet.

Vem kan få modersmålsundervisning?

Om en eller båda föräldrarna/vårdnadshavarna har ett annat språk än svenska som

---

⁵ Skolverkets forskningsöversikt (2011), greppa språket – ämnesdidaktiska perspektiv på flerspråkighet, s. 39.

⁶ Vetenskapsrådets rapportserie 6:2010 (2010), Nyanlända och lärande – en forskningsöversikt om nyanlända elever i den svenska skolan, s. 75.

⁷ 10 kap. 4 §, 11 kap. 6 §, 12 kap. 4 § och 13 kap. 4 § skollagen samt 5 kap. 14-15 §§ skolförordningen.

modersmål och använder det dagligen som umgängesspråk med eleven, kan eleven få undervisning i sitt modersmål förutsatt att:

1. eleven har grundläggande kunskaper i modersmålet och
2. eleven önskar få sådan undervisning

För att kommunen ska anordna undervisning i modersmål måste minst fem elever som önskar samma språk samt lämplig lärare finnas. Undantag finns när det gäller de nationella minoritetsspråken: samiska, finska, meänkielie, jiddisch och romani chib.

För att ansöka om modersmålsundervisning fyller elev och vårdnadshavare i blanketten "Ansökan om modersmålsundervisning". Blanketten finns på respektive skola och på www.gotene.se.⁸

Om du vill avsluta modersmålsundervisningen fyller elev och vårdnadshavare i blanketten "Uppsägning av modersmålsundervisning". Blanketten finns på respektive skola och på www.gotene.se.⁹

Prioriterad timplan

Rektor får besluta om prioriterad timplan om det behövs för att eleven så snart som möjligt ska kunna tillgodogöra sig undervisningen i den undervisningsgrupp som eleven normalt hör till. En elev får omfattas av en prioriterad timplan under högst ett år och eleven får inte under denna tid ges mindre undervisning totalt än andra elever i samma årskurs¹⁰.

Det är inte reglerat hur beslut om prioriterad timplan ska dokumenteras, men en dokumentation behövs för att kunna utvärdera om insatsen har haft önskad effekt.

Förutsättningar för arbetet

Huvudmannen

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen och andra författningar¹¹. Det innebär bland annat att huvudmannen behöver se till att skolenheterna har förutsättningar, till exempel i form av ekonomiska och personella resurser, för att leva upp till bestämmelserna om mottagande av och den fortsatta utbildningen för nyanlända elever.

I samband med resursfördelningen är det viktigt att huvudmannen tar hänsyn till behoven på de olika skolenheterna och eventuellt omfördelar resurserna¹². Det är viktigt att huvudmannen inventerar behovet av och tillgången till bland annat

---

⁸ Bilaga 1.

⁹ Bilaga 2.

¹⁰ 9 kap. 4 a § skolförordningen.

¹¹ 2 kap. 8 § skollagen.

¹² 1 kap. 4 § skollagen.

lärare med behörighet i svenska som andraspråk, modersmåls lärare och studiehandledare på modersmålet i organisationen.

Rektor

Det är rektorn som ansvarar för att ge lärare och övrig skolpersonal på skolenheten förutsättningar för arbetet med nyanlända elever. Rektor ansvarar också för att fördela resurser med utgångspunkt i elevernas olika förutsättningar och behov¹³. Huvudmannen och rektorn ska systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen¹⁴. Det betyder att huvudmannen behöver ha en långsiktig och väl förankrad planering för hur arbetet med nyanlända elever ska organiseras. Huvudmannen behöver också ha en långsiktig och väl förankrad planering för hur elevernas kunskapsutveckling följs upp. Huvudmannens planering bör finnas med i det systematiska kvalitetsarbetet på kommunnivå.

Huvudmannen ska se till att personalen vid skolenheterna ges möjligheter till kompetensutveckling och har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet¹⁵. Rektorn har ansvar för att personalen får den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter¹⁶.

---

¹³ 2 kap. 10 § skollagen.

¹⁴ 4 kap. 3-4 §§ skollagen.

¹⁵ 2 kap. 34 § skollagen.

¹⁶ Lgr11 avsnitt 2.8, Lgrsär11 avsnitt 2.8, Lspec11 avsnitt 2.8, Lsam11 2.8, Lgy11 avsnitt 2.6 och Lgysär13 avsnitt 2.6.